

таштва, бібліятэказнаўства, менеджмент культуры, педагогіка, навуковая творчасць і інш.). На гэтым этапе за 1,5-2 гады студэнты вывучаюць, акрамя абавязковых, шэраг дадатковых дысцыплін на выбары ў залежнасці ад будучага месца працы. На гэтай ступені вывучаюцца ў асноўным цыклы вузкаспецыяльных дысцыплін, якія накіраваны на атрыманне канкрэтных спецыяльных ведаў у галіне культуры і яе трансляцыйных працэсах, фарміраванне навуковага светапогляду, нацыянальнага менталітэту, выпрацоўку праемаў даследчыкай дзейнасці, развіццё крэатыўнасці, звольнасцей да нестандартнай творчай дзейнасці ў галіне культуразнаўства, мастацтва і педагогікі. У праграме навучання абавязкова прадугледжваюцца практычная дзейнасць у апазданай адукацыі галіне культуры, напісанне і абарона магістэрскай работы ў канкрэтнай галіне ведаў. Пасля абароны кваліфікацыйнай работы выдаецца дыплом аб прысваенні вучонай ступені магістра навук. Дыплом магістра дае права не толькі на прафесійную дзейнасць на пасадах высокага рангу, але і на педагогічную дзейнасць у сярэднеспецыяльных і вышэйшых установах. Наяўнасць такога дыплама з'яўляецца ўмовай для навучання на 6, 7 ступенях: у аспірантуры і дактаранце.

Смолік А.І., прарэктар
па навучальнай рабоце
Беларускага ўніверсітэта культуры

ПЕРАХОД ДА СУСВЕТНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ І СІСТЭМ ПАДРЫХОТКІ КУЛЬТУРАЛАПТЧНЫХ КАДРАЎ: ВЫНІКІ І ПРАБЛЕМЫ

Пераўтварэнні, якія праводзіцца цяпер у вышэйшай школе, прадугледжваюць павышэнне эфектыўнасці работы студэнтаў, уяўленне больш строгіх патрабаванняў да зместу навучання, стандартных вучэбных планаў, павелічэнне часу на выкананне вучэбных даручэнняў і іх аб'ёму для самастойнай працы. Разам з тым у гэтым працэсе параўнаўча мала ўвагі надаецца месцу выкладчыка ў навучальным працэсе. А ўніверсітэту патрэбна высокая якасць выкладання, патрэбны высокакваліфікаваны спецыялісты.

Усе гэта прывяло да неабходнасці рэарганізацыі склаўшайся сістэмы вышэйшай адукацыі. У рэспубліцы пачаўся пераход да ўніверсітэцкай адукацыі. На базе Мінскага інстытута культуры створаны алчаны ў рэспубліцы ўніверсітэт культуры. Якім павінен быць гэты ўніверсітэт?

Па-першае, гэта павінен быць буйны навукова-даследчы і вучэбны комплекс, у структуру якога ўвойдуць падраздзяленні рознага ўзроўню і статуса. На наш погляд, сярод кампанентаў гэтай структуры павінны быць інстытуты, навуковыя лабараторыі і навукова-даследчыя цэнтры.

Першыя крокі ў гэтым накірунку ўжо зроблены. Упершыню ў рэспубліцы ў Беларускім ўніверсітэце культуры ствараюцца спецыялізаваныя саветы па абароне доктарскіх і кандыдацкіх дысертацый. Вучоныя змогуць абараняць навуковыя працы па тэорыі культуры, тэорыі і метадыцы культурна-асветніцкай дзейнасці, бібліяграфіі і бібліятэказнаўству. Думаецца, у перспектыве можа існаваць савет па мастацтвазнаўству. Завяршаецца падрыхтоўчая работа па адкрыццю навукова-даследчай лабараторыі сістэм ведаў у мастацтве. Мяркуем, што шэраг кафедраў ўніверсітэта павінны мець навукова-даследчыя цэнтры і лабараторыі, якія ў будучым могуць перарасці ў інстытуты.

Але задача ўніверсітэта не зводзіцца толькі да развіцця навукі і падрыхтоўкі навуковай змены. Універсітэт павінен таксама даваць навуковую адукацыю, садзейнічаць індывіду ў яго самастойным развіцці і выкарыстанні навуковых ведаў і метадаў даследавання. Дасягненне пастаўленай мэты магчыма пры ўмове ўкаранення ў навучальны працэс так званага дасканаллага выкладання "excellency". Аналіз форм і метадаў навучання, якія ў асноўным выкарыстоўваюцца сёння ў Беларускім ўніверсітэце культуры, паказвае, што тэхналогія навучання зводзіцца да ўдасканалення сістэмы вяртачы інфармацыі. І мала ўвагі надаецца вынікам навучальнага працэсу, індывідуальным якасцям студэнта. Несумнісна, што такая тэхналогія прыводзіць да зніжэння якасці выкладання, непрытасаванасці выпускніка ўніверсітэта да ўмоў рэальнага жыцця.

Асноўнай задачай кафедраў ўніверсітэта з'яўляецца перавод інтэлектуальнага патэнцыялу выкладчыкаў ўніверсітэта на новую тэхналогію навучання, выкарыстанне якой зменіць функцыі педагога і студэнта, пераменіць іх адносіны да

сроку навчання і адін да аднаго. Новая тэхналогія прадугледжвае з'яўленне новых крыніц інфармацыі. Імі могуць быць інфармбюро, аўтаматызаваныя інфармацыйныя і бібліятэчныя сістэмы. Камп'ютэрызацыя навучальнага працэсу патрабуе ад выкладчыка ўніверсітэта авалодання метадамі і сродкамі інфарматыкі, істотнага перагляду вучэбных праграм спецыяльных і агульнанавуковых дысцыплін.

Найлепшым варыянтам распрацоўкі і ўкаранення ў навучальны працэс аўтаматызаваных навучальных сістэм будзе такі, калі сам выкладчык створыць сваю ўласную камп'ютэрную праграму, у крайнім выпадку з дапамогай праграміста, але захоўваючы за сабой накіроўваючую ролю.

Укараненне новых тэхналогій і рэйтынгавай сістэмы ацэнкі ўзроўню кваліфікацыі выкладчыкаў выклікае пераходам ВНУ рэспублікі на шматузроўневую сістэму падрыхтоўкі спецыялістаў.

Пры фарміраванні структуры сучаснай ўніверсітэцкай адукацыі неабходна мець на ўвазе, што ў рэспубліцы з'явілася такая новая структура, як каледжы. Такім чынам, шэраг спецыялізаваных факультэтаў мастацкай творчасці і бібліятэчна-інфармацыйных сістэм будзе мець магчымасць фарміраваць кантынгент студэнтаў з выпускнікоў каледжаў, якія ўжо будуць мець спецыяльнасць выкладчыка або бібліятэкара і нават ступень бакалаўра. У гэтым выпадку фарміруюцца групы з выпускнікоў каледжа для працягу вучобы ва ўніверсітэце і атрымання ступені бакалаўра мастацтва альбо навук. Па зместу курс складалася з агульнаадукацыйнага, асноўнага і свабоднага.

На наступны ўзровень, магістэрскі курс, пападае інтэлектуальная эліта, г.зн. уладальнікі ступені бакалаўра з выдатнымі азнакамі. Сусветным вопыт сведчыць, што з бакалаўрыату на магістэрскі курс пападае ад 15 да 20 працэнтаў.

Навучанне на магістра разглядаецца як падрыхтоўка да навуковай і прафесійнай дзейнасці. Яно з'яўляецца больш мэтанакіраваным і спецыялізаваным. Двухгадовы магістэрскі курс напалову, а магчыма і 2/3, складаецца з прафілюючых прадметаў.

У перыяд пераходу да шматузроўневай сістэмы можа быць паралельнае існаванне і іншай мадэлі падрыхтоўкі кадраў для культурна-асветных устаноў. Неабходна ўлічваць, што большая частка моладзі яшчэ будзе доўга навучацца ў звычайных агульнаадукацыйных сярэдніх

школах і з іх таксама будзе фарміравацца кантынгент студэнтаў ўніверсітэта. Таму на першай ступені вядзецца агульнанавукавая падрыхтоўка ў пэўнай галіне ведаў. Падрыхтоўка студэнтаў на працягу трох гадоў вядзецца ў асноўным па гуманітарных дысцыплінах, вывучаюцца таксама і спецыяльныя дысцыпліны. На першым узроўні студэнты атрымліваюць няпоўную вышэйшую адукацыю, што дае ім права на далейшае навучанне на другіх узроўнях для атрымання акадэмічных ступеняў і прафесійных кваліфікацый.

Другая ступень - бакалаўрыят, які доўжыцца два гады. На працягу двухгадовага тэрміну навучання студэнты атрымліваюць базавую вышэйшую адукацыю: фундаментальную, агульнанавуковую і прафесійную падрыхтоўку. Бакалаўр, атрымаўшы поўную прафесійную адукацыю, мае права працаваць у культурна-асветных установах.

Трэцяя ступень - аднагадовы магістэрскі курс. У магістратуру прымаюцца ўладальнікі ступені бакалаўра. Магістэрскі курс арыентаваны на падрыхтоўку высокакваліфікаваных кадраў, выкладчыкаў, навукоўцаў.

Лявончыкаў В.Е.,
докт.пед.навук,
прафесар

ПРАФЕСІЯНАЛІЗМ ВЫКЛАДЧЫКАЎ УНІВЕРСІТЭТА ВА ЎМОВАХ ШМАТУЗРОЎНЕВАЙ СІСТЭМЫ ПАДРЫХТОЎКІ КАДРАЎ

(на прыкладзе факультэта бібліятэчна-інфармацыйных сістэм)

1. Ператварэнне інстытута культуры ва ўніверсітэт патрабуе ад прафесарска-выкладчыцкага складу не толькі ўдасканалвання існаваўшай у інстытуце сістэмы адукацыі, а прынцыповага змянення яе зместу і арганізацыйна-метадычных падыходаў. Тут могуць быць два прынцыповыя шляхі выйсця. Першы - запачыць новыя мадэлі ўніверсітэцкай падрыхтоўкі кадраў у больш развітых краінах і прыстасаваць іх да нашых умоў. Другі шлях, які, на нашу думку, з'яўляецца больш эфектыўным і па якому пайшла рэспубліка, - з улікам лепшых замеж-